

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

«ФІЛОСОФІЯ УПРАВЛІННЯ»

**кафедра філософії права та
юридичної логіки**

Статус дисципліни: обов'язкова
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти: магістр
Форма здобуття вищої освіти: заочна
Мова навчання: українська
Навчальний рік: 2023-2024
Форма підсумкового контролю: залік

Костицький Михайло Васильович
Посада: професор
Вчений ступінь: доктор юридичних наук, професор
Тел.: 050-311-30-15
E-mail: nkkiev1966@ukr.net
Робоче місце: пл. Солом'янська, 1, каб. 613
Профайл викладача:
<https://scholar.google.com.ua/citations?user=6NRZzLsAAAAJ&hl=uk>

Носенко Олександр Володимирович
Посада: доцент
Вчений ступінь: кандидат філософських наук
Тел: 097-997-52-74
E-mail: sansejov@ukr.net
Робоче місце: пл. Солом'янська 1, каб. 819
Профайл викладача:
<https://scholar.google.com.ua/citations?user=VM6DMTYAAAAJ&hl=uk>

Контактний телефон
Електронна адреса
Розклад навчальних занять

Тел.: 249-09-69
E-mail: k014@naiau.kiev.ua
Робоче місце: каб. 819

Консультації

Очні:
(відповідно до графіка консультацій
науково-педагогічних працівників
кафедри) з 14:00 до 16:30
електронною поштою, пн-пт з 9:00 до
16:00

Сторінка дистанційного
курсу

<https://dn.naiu.kiev.ua/course/view.php?id=1490>

Стислий опис навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основні закономірності, філософські засади і рушійні сили публічного управління та адміністрування, що зумовлюють поведінку людей і спільнот у всіх сферах суспільного життя.

Метою навчальної дисципліни «Філософія управління» є формування у здобувачів вищої освіти науково-практичного підходу до управління, засвоєння концептуальних моделей сучасного публічного управління та адміністрування з подальшим застосуванням їх у практичній діяльності з метою утвердження соціальної справедливості, демократії, забезпечення прав і свобод людини та громадянина на основі світових і європейських стандартів.

Основні завдання навчальної дисципліни «Філософія управління»:

навчити здобувачів вищої освіти аналізувати і реалізовувати публічну політику, ефективно виконувати управлінські функції та надавати адміністративні послуги, сприяти інноваційним процесам у сфері публічного управління та адміністрування; сприяти засвоєнню філософських засад та закономірності управління, що зумовлюють поведінку людей і спільнот у всіх сферах суспільного життя; опанувати знаннями, вміннями та навичками вирішення професійних завдань з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення результативності управління; формування системних та глибоких знань про об'єкт, предмет і методи філософії управління, її понятійно-категоріальний апарат, основні вітчизняні та зарубіжні школи управління, напрями, концепції управління.

Тривалість – 2 кредити, загальна кількість годин – 60; аудиторних годин – 12, самостійної роботи – 48.

Форми та методи навчання: заочна; частково-пошукові, проблемні; дальтон-технологія; активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм», синектики, Сократів діалог, аналогій, стоп-кадр, ПОПів-формула, дискусія, термінологічний бій, синтез думок), метод ситуацій (ситуація-вправа, ситуація-оцінка, ситуація-проблема, ситуація-ілюстрація), імпульс-повідомлення, незакінчені речення, складання коментованої схеми навчального питання.

Система поточного контролю: усне опитування (бліц-опитування, фронтальне опитування); робота за індивідуальними завданнями; тестування; реферативне повідомлення; поняттєвий диктант; захист проектів (презентацій); поняттєве вправління; групові завдання, що передбачають розв'язання або підготовку проблемних ситуацій.

Система підсумкового контролю – проводиться у формі заліку, та в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою цієї навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені навчальним планом. Здобувач вищої освіти вважається допущеним до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни, якщо він виконав усі види робіт, передбачених навчальним планом на семестр для цієї дисципліни.

Пререквізити: прикладна логіка, психологія управління.

Постреквізити: концептуальні підходи теорії управління, стратегічне управління в публічній сфері, комунікативна діяльність в публічному управлінні, етичні основи управлінської діяльності, соціально-етичний портрет керівника в публічній службі.

**Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна
Програмні результати навчання («hard skills»)**

**Для здобувачів вищої освіти ступеня вищої освіти магістра зі
спеціальності**

281«Публічне управління та адміністрування»

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
--------------------------------------	---

ПРН01. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.	ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ПРН08. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.	ЗК04. Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні.
ПРН11. Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень.	ЗК07. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ФК01. Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти. ФК10. Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції. ДФК12. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи управління та адміністрування.

**Перелік компетентностей, розвитку яких сприяє вивчення
навчальної дисципліни («soft skills»):**

- творчо застосовувати нормативно-правові акти, керуючись міжнародними стандартами прав людини, що знайшли обґрунтування у філософсько-правових концепціях, видатних мислителів;
- проникаючи у сутність соціально-правових явищ, виявляти та попереджувати правопорушення та конфліктні ситуації суспільного життя;
- критично мислити, самостійно приймати рішення. Бути лідером, працювати в команді.

Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи в розрізі теми
<p>ТЕМА № 1. Предмет завдання філософії управління</p>	<p>Лекція (2 год.) План: 1. Предмет та об'єкт філософії управління. Історико-логічний, онтологічний, гносеологічний, антропологічний аспекти предмета філософії управління. 2. Філософія управління в системі філософських та юридичних наук. 3. Основні питання та функції філософії управління.</p> <p>Семінарське заняття (1 год.): індивідуальні та групові опитування; методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм», ПОПіВ-формула, дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі поняття, незакінчені визначення, складання коментованої схеми навчальних питань з теми 1.</p> <p><u>Навчальні питання до семінарського заняття:</u> 1. Специфіка філософського осмислення феномену управління. Предмет філософії управління. 2. Основні питання та функції філософії управління. 3. Концепції управління: класичний і сучасний підходи.</p> <p>Тези до обговорення: Філософія управління є особливою формою суспільної свідомості, яка, маючи своїм об'єктом відношення «людина–управління», піднімається, з одного боку, до осмислення граничних, всезагальних основ буття людини і управління, а з іншого – створює духовні передумови, засвоєння яких допомагає людині виробити загальну мотивацію своєї життєдіяльності, піднятися до усвідомлення цілей і сенсу життя. Вивчення філософії права значною мірою сприяє фундаменталізації освіти майбутніх управлінців, їхньому розвитку як самостійно мислячих, політично не</p>	<p>Під час лекційного заняття законспектувати основні положення лекції т.1.</p> <p>До семінарського заняття необхідно: 1. Оформити 3-4 міркування про місце і роль філософії та філософії управління у формуванні світогляду управлінця. 2. Проаналізувати співвідношення понять «світогляд» і «філософія» «філософія управління», «ідеологія», «соціальна філософія». 3. Пояснити співвідношення управління, філософії і науки. 4. Охарактеризуйте роль та функції поняття «управління» в правовій системі. Висловіть Вашу думку стосовно конкретно-історичного наповнення поняття «соціальне управління» та його співвідношення з поняттями «керування», «організація». 5. Які глобалізаційні тенденції розвитку сучасного світу обумовлюють нагальну потребу знайомства з філософією управління? 6. В чому полягає особливість визначення предмета філософії управління? 7. Розробіть схему, яка б узагальнювала і систематизувала чинники виникнення, становлення і формування філософії управління як самостійної науки? 8. Обґрунтуйте, для чого управлінцю знання філософії управління? 9. Охарактеризувати основні функції філософії управління ?</p>

	<p>заангажованих громадян.</p> <p>За своїм статусом філософія управління являє собою комплексну, міждисциплінарну галузь наукового знання, що розвивається на межі соціальної філософії і менеджменту, а також інших наук, що досліджують світ управління в багатоманітті її проявів та зв'язків.</p> <p>Філософія управління – сукупність актуальних і потенційних філософських установок щодо сутності методологічних проблем управління, світоглядно-методологічне осмислення їх природи. За своєю структурою філософія управління близька до класичної соціальної філософії.</p>	<p>Завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте роль та функції поняття «управління» в правовій системі. Висловіть Вашу думку стосовно конкретно-історичного наповнення поняття «соціальне управління» та його співвідношення з поняттям «керування», «організація». 2. Які глобалізаційні тенденції розвитку сучасного світу обумовлюють нагальну потребу знайомства з філософськими проблемами управління? 3. В чому полягає особливість визначення предмета філософські проблеми управління? 4. Для чого керівнику підрозділу, управлінцю знання філософських проблем управління? 5. Обґрунтуйте необхідність для керівника організації, підрозділу як неформального лідера сформуванню власну філософію управління? 6. Поясніть вислів Мартіна Гайдегера: "Що потрібно за теперішньої скрути: менше метафізичного, формального філософствування, а більше практичної турботи про об'єктивність думки. Водночас, менше літератури, а більше уваги до слова". 7. Поясніть вислів Пітера Друкера: «Наші співробітники можуть бути нашою найтяжчою ношею, проте наші люди повинні бути нашою найбільшою можливістю та цінністю».
<p>ТЕМА № 2. Історія і сучасний стан філософського осмислення феномену управління</p>	<p>Семінарське заняття (1 год.): індивідуальні та групові опитування; методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм», ПОПіВ-формула, дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі</p>	<p>До семінарського заняття необхідно:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте філософський принцип, який був покладений Сократом в основу науки управління. Наведіть приклади його застосування. 2. Чи погоджуєтесь Ви з тезою

	<p>поняття, незакінчені визначення, складання коментованої схеми навчальних питань з теми 2.</p> <p><u>Навчальні питання до семінарського заняття:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблема управління у філософії стародавнього світу. 2. Обґрунтування управлінських функцій в філософії середніх віків. 3. Світоглядно-методологічні основи управління суспільством в філософії Нового часу та Просвітництва. 4. Сучасний стан філософського осмислення феномену управління. <p>Тези до обговорення:</p> <p>З появою держави і встановлених нею норм і правил поведінки люди почали розмірковувати про ці соціальні феномени, їхні сутність і роль у суспільному житті.</p> <p>у Стародавньому світі відповідно до міфу про божественне походження і характер земних порядків, вся влада безпосередньо сконцентрована в особі верховного правителя.</p> <p>Біля витоків європейської філософії стояли античні мислителі. Наука управління суспільством виникла одночасно з формуванням філософського знання і в своєму розвитку спиралась на ці знання.</p> <p>Аристотель вважав, що філософія управління вивчає причини і форми морально-етичної поведінки та найкращої організації суспільного життя людей.</p> <p>Суспільне життя середньовіччя чітко регламентувалося релігійно-філософськими принципами, сформованими отцями церкви та їх послідовниками.</p> <p>Філософія Середньовіччя в центрі уваги ставила Бога, релігійні догмати, норми католицької церкви і через них розглядала мозаїку людських стосунків в управлінських процесах.</p> <p>Філософія Відродження поряд з Богом ставила людину-борця, людину-підприємця.</p> <p>Філософські засновки теорії управління доби Просвітництва надиктовані вченнями емпіризму та раціоналізму, а також</p>	<p>Аристотеля, що потреби і благополуччя держави повинні переважати над правами особи? Обґрунтуйте відповідь.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Поясніть термін «макіавеллізм». Наведіть приклади його проявів в управлінській діяльності. 4. Порівняйте ставлення до людини-підлеглого, об'єкта управління у вченні Тейлора і Файоля. Відповідь обґрунтуйте, через призму застосування у сучасній управлінській діяльності. 5. Дайте характеристику визначення «людина – міра всіх речей». <p>Завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. У чому сутність концепції «гуманного управління» Конфуція? 2. Розкрийте методологічні основи управління в філософії Аристотеля. 3. Проаналізуйте проблеми управління суспільством у класичній німецькій філософії. 4. Розкрийте зміст теорії ідеального типу адміністративної організації («бюрократії») М. Вебера. 5. Назвіть принципи теорії управління А. Файоля та організаційної діяльності Г. Черча. 6. Розгумачте основний принцип гуманістичного управління – справедливість як світоглядно-методологічну настанову у поглядах Гомера та Гесіода. Порівняйте основні ідеї античної філософії управління докласичного періоду (як особливої форми духовно-практичного освоєння дійсності) та східної філософії управління. 7. Проведіть порівняльний аналіз основних напрямків і шкіл управлінської науки та
--	--	---

	<p>обґрунтовуються фундаторами теорії суспільного договору, розподілу влади та теоретиками німецької класичної філософії. Система управління, що розробляється, найбільш ефективна тоді, коли вона увібрала в себе весь попередній досвід, накопичений безліччю різних течій і обґрунтований науково. Сучасне осмислення феномену має найглибше коріння, що зародилося на початку ХХ ст. Завдяки діяльності Тейлора була створена перша наукова «класична адміністративна школа менеджменту». Метою класичної школи було створення універсальних принципів управління. Погляди цієї школи підтримував Г. Форд, який писав, що «ділові питання повинні розв'язуватися системою, а не геніями організації».</p>	<p>систематизуйте щодо можливості застосування в сучасних умовах інформаційного суспільства.</p> <p>8. Розкрийте сутність специфічного принципу інформаційного забезпечення та покажіть характерні особливості його застосування в теорії та практиці управлінської діяльності.</p> <p>9. Складіть порівняльну схему обґрунтування ефективності управлінських рішень у вченнях мислителів Просвітництва та Відродження.</p> <p>10. Складіть порівняльну схему чинників ефективності управлінських рішень у вченнях мислителів німецького Просвітництва.</p>
<p>Тема 3. Теоретико-методологічні засади соціального управління</p>	<p>Лекція (2 год.)</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні та галузеві принципи філософії управління. 2. Методи філософії управління. 3. Методи, спрямовані на розв'язання управлінських завдань і прийняття управлінських рішень. <p>Семінарське заняття (1 год.): індивідуальні та групові опитування; методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм», ПОПіВ-формула, дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі поняття, незакінчені визначення, складання коментованої схеми навчальних питань з теми 3.</p> <p><u>Навчальні питання до семінарського заняття:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст методології філософії управління та її рівні. 2. Основні структурні компоненти методології соціального управління. 3. Загальнометодологічні та специфічні принципи управлінської діяльності. 	<p>Під час лекційного заняття законспектувати основні положення та опрацювати ключові терміни та поняття теми: “метод”, “методологія”, “парадигма”, “доктрина”, “концепція”, “принципи управління”, “методи і рівні управління”, “керування”, “соціальне управління”, “інформація”, “управлінська діяльність”, “суб’єкт і об’єкт управління”, “методологія управління”, “діалектика”, “метафізика”, “синергетика”, “герменевтика”, “принципи управління”.</p> <p><u>До семінарського заняття необхідно:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обґрунтуйте зміст та процедуру застосування методів соціального управління. 2. В чому проявляється комплексне застосування загальнонаукових та соціальних методів пізнання? 3. В чому проявляється сутність діалектичного методу щодо управлінської діяльності?

	<p>Тези до обговорення: Методологія філософії управління включає критичний аналіз світоглядно-методологічний джерел основних типів управління. властивості та ознаки права. Ієрархія методів та підходів до осмислення управління: філософсько-світоглядний підхід, загальнонаукові та спеціальні методи. Можливості застосування методів інших наук в рефлексії управління. Методологія філософії управління та її рівні.</p>	<p>4. Дайте характеристику антропологічного методу. 5. Охарактеризуйте метод системного аналізу і системного синтезу. 6.. Як Ви розумієте слова О. Тоффлера «управлінські функції та організації стали невід'ємною частиною нашого життя і кожний процес у житті людини відбувається як у певному географічному місці, так і в конкретній точці невидимої людському оку управлінської карти та системи координат»? 7. В чому суть раціоналізації управління, висунутої М. Вебером? Поясніть свою думку відповідно до можливостей застосування його концепції (чи окремих елементів) у сучасній управлінській діяльності. 8. Методологічні основи управління в філософії Платона. Завдання для самостійного вивчення: 1. Філософія Арістотеля як методологічна основа класичного управління. 2. Поясніть вислів «Якщо професіоналізм і компетентність управлінських кадрів падають нижче певного допустимого рівня, то про ефективну діяльність організації не може бути мови». 3. В чому відмінність концепції управління персоналом від концепцій управління людськими ресурсами? 4. Обґрунтуйте гуманістичні засади концепції філософії управління. 5. Сформулюйте визначення та основні ознаки сучасної концепції управління персоналу? 6. Проаналізуйте особливості філософських методів та їх вплив на понятійно-категоріальний апарат курсу</p>
--	---	---

		<p>філософія управління. 7. Яким чином філософія з'ясовує можливості подолання відчуження людини в системі управління і бізнесу?</p>
<p>Тема 4. Моделі управління: онтологічні та гносеологічні виміри</p>	<p>Семинарське заняття (1 год.): індивідуальні та групові опитування; методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм», ПОПів-формула, дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі поняття, незакінчені визначення, складання коментованої схеми навчальних питань з теми 4.</p> <p><u>Навчальні питання до семінарського заняття:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття моделі управління та критерії типологізації управлінських систем. 2. Ліберальний тип управлінських систем. 3. Демократична і тоталітарна системи управління. <p>Тези до обговорення: Ліберальний тип управлінських систем: вільна самореалізація індивідуальних і групових соціальних суб'єктів, стихійні форми реалізації індивідуальних інтересів у виді боротьби, конкуренції, змагальності. Фактори взаємного емоційного та інтелектуального «впливу», тиску, стихійної конкуренції індивідуальних цілей, думок. Залежність реалізації й контролю виробленого рішення від самостійного прийняття відповідальності на себе найбільш зацікавленими в ньому особами.</p> <p>Тоталітарна система управління: стабільність, надійність, визначеність, колективна сила, яка персоніфікована у конкретній особі лідера, пріоритет загально групових цілей над індивідуальними (асиміляція індивіда групою), чітка ієрархічна система керування, жорсткий поділ управлінських функцій, жорстка система контролю, висока технологізованість управлінських</p>	<p>До семінарського заняття необхідно:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Типологія лідерства в управлінні та система управлінських ролей. 2. В чому проявляється єдність гносеологічного, філософського і аксіологічного аналізу проблем управління персоналом? 3. Охарактеризуйте особливості застосування методу моделювання в концепції управління людськими ресурсами. 4. Чи може управління вважатися фундаментальною властивістю об'єктивної реальності? 5. Розкрийте сутність існуючих підходів до розуміння сутності управління з позицій наявності і відсутності його цілей <p>Завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обґрунтуйте гуманістичні засади концепції управління людськими ресурсами. 2. Поясніть вислів "Якщо професіоналізм і компетентність управлінських кадрів падають нижче допустимого рівня, то управлінський організм розвалюється як єдиний соціальний організм. 3. Охарактеризуйте метод системного аналізу і системного синтезу. 4. В чому проявляється єдність гносеологічного, філософського і аксіологічного аналізу проблем управління персоналом? 5. Охарактеризуйте метод моделювання при аналізі

	<p>відносин. Співтворча модель управління: можливість індивідуального самовираження, створення надійних і стійких засобів керування, наявність механізмів, що забезпечують рівність можливостей усіх, забезпечення умов для позитивного саморозвитку як організації, так і кожного її члена, «перспективна рефлексія».</p>	<p>демократичної системи управління. 6. Проведіть та систематизуйте бібліографічний аналіз авторів, наукових шкіл та напрямків управління людськими ресурсами. 7. Проведіть класифікацію категорій і принципів філософії управління. 8. Схематично зобразіть основний зміст процесуального підходу щодо управління. Обґрунтуйте, що є об'єктом досліджень процесуального підходу щодо забезпечення управління організацією. 9. Схематично зобразіть основний зміст системного підходу щодо управління. Обґрунтуйте, що є об'єктом досліджень системного підходу щодо забезпечення оптимального управління організацією. 10. Схематично зобразіть основний зміст ситуаційного підходу щодо управління. Обґрунтуйте, що є об'єктом досліджень ситуаційного підходу щодо забезпечення оптимального управління організацією.</p>
<p>ТЕМА № 5. Антропологічний та аксіологічний дискурси управлінської діяльності</p>	<p>Семінарське заняття (1 год.): індивідуальні та групові опитування; методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм», ПОПіВ-формула, дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі поняття, незакінчені визначення, складання коментованої схеми навчальних питань з теми 5. <u>Навчальні питання до семінарського заняття:</u> 1. Особистість та її роль в управлінні. 2. Поняття і типологія лідерства в сфері публічного управління. 3. Мета управління та її гуманістичний зміст.</p>	<p>До семінарського заняття необхідно: 1. Яке значення для керівника має впевненість у собі? 2. Чи можна погодитись із наступним твердженням "Не може керувати кавалерійською бригадою той, кому здається, що в сідлі він виглядає смішно", яке належить Д. Пірсу? 3. Цінності управлінської діяльності як система. 4. Цілі управлінської діяльності та їх результативність і гуманістичний зміст. 5. Обґрунтуйте гуманістичні засади демократичної системи управління. 6. Людиномірність управління як втілення його змісту та</p>

	<p>Тези до обговорення:</p> <p>Екзистенційні виміри управлінських процесів. Лідерство в управлінні, його поняття та види. Ознаки і типологія управлінських еліт. Особистісні та міжособистісні конфлікти в управлінській діяльності: сутність, передумови, шляхи розв'язання. Роль інтуїції в управлінській практиці. Феномен творчості. Творчий характер управлінської діяльності.</p> <p>Цілі управлінської діяльності, їх результативність і гуманістичний зміст. Цінності управління як система. Людина як системоутворююча цінність управління як системи. Роль соціальних, духовних потреб, інтересів та загальнолюдських цінностей у визначенні пріоритетів управлінської діяльності. Ефективність та доцільність як управлінські цінності. Перспективи взаємодії антропологічного та аксіологічного дискурсу у забезпеченні практичного спрямування філософії управління.</p>	<p>призначення</p> <p>Завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Людина як духовно-культурна істота є одночасно і суб'єктом і об'єктом управління. Чи може керувати людиною автомат, електронно-обчислювальна машина тощо? Проілюструйте відповідь прикладами. 2. Розмірковуючи щодо ролі особистості в управлінському процесі, проаналізуйте та прокоментуйте вислів М. Тетчер: "Я залишусь доти, доки не втомлюся. А поки я потрібна Британії, я ніколи не втомлюся". 3. Як Ви вважаєте, що більш ефективно сприятиме реалізації цілей управління: налагоджена адміністративна система чи творчі та ініціативні працівники, які нестандартно мислять і діють? 4. Яка роль інтуїції в управлінському процесі? Чи може процес управління спиратися на рішення, які мають не логічний, а інтуїтивний характер. Обґрунтуйте відповідь. 5. Обґрунтуйте, які цінності управління на сучасному етапі українського державотворення є базовими, а які другорядними. Складіть таблицю основних управлінських цінностей із описом їх змістовних характеристик. 6. Обґрунтуйте, які типи лідерів найбільш ефективно можуть керувати правоохоронною діяльністю? Складіть таблицю основних типів керівників-лідерів із описом їх змістовних характеристик. Наведіть приклади діяльності керівників Вашого підрозділу та їхніх успішних рішень, які відповідають різним типам лідерства? 7. Схематично зобразіть
--	--	--

		<p>основний зміст класифікації управлінських рішень за функціональним призначенням та за характером дії. Обґрунтуйте онтологічні, аксіологічні та гносеологічні аспекти підготовки і прийняття управлінського рішення в різних умовах.</p> <p>8. Розкрийте сутність специфічного принципу моральної доміанти та покажіть характерні особливості його застосування в історії, теорії та практиці управлінської діяльності. Сформулюйте основні завдання, які покликана вирішувати сучасна управлінська наука.</p> <p>9. Розкрийте сутність специфічного принципу послідовності та покажіть характерні особливості його застосування в теорії та практиці управлінської діяльності.</p> <p>10. Підготуйте і оформіть управлінське рішення з ліквідації однієї з найбільш важливих управлінських проблем в діяльності підрозділу</p>
<p>Тема 6. Філософські засади прийняття управлінських рішень</p>	<p>Лекція (2 год.): План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та сутність управлінського рішення, його типологізація та класифікація. 2. Головні моделі та технології прийняття управлінського рішення. 3. Основні етапи прийняття управлінського рішення. 4. Світоглядно-методологічні засади прийняття правильного управлінського рішення. <p>Семинарське заняття (1 год.): індивідуальні та групові опитування; методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм», ПОПіВ-формула, дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі</p>	<p>До семінарського заняття необхідно:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Прокоментуйте соціальні та наукові наслідки застосування афоризму: "Кадри вирішують все". 2. Поясніть вислів "Не має слаборозвинутих держав, а є неефективне, належним чином неорганізоване, недосконале управління". 3. Результативність соціального управління та управлінської діяльності в контексті загальнометодологічних принципів і підходів. 4. Загальні принципи філософії управління. 5. Дайте порівняльний аналіз понять "людські ресурси", "людський потенціал",

	<p>поняття, незакінчені визначення, складання коментованої схеми навчальних питань до теми 6</p> <p><u>Навчальні питання до семінарського заняття:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність управлінського рішення та основні етапи його прийняття. 2. Співвідношення мети і засобів в управлінському рішенні, його аксіологічно-антропологічні характеристики. 3. Стилi прийняття управлінських рішень. <p>Тези до обговорення:</p> <p>Вихідні передумови та світоглядно-ідейні засади прийняття управлінських рішень. Адекватність цілей і засобів в процесі підготовки та виконання управлінських рішень. Об'єктивне та суб'єктивне в процесі підготовки, прийняття та оцінки управлінських рішень. Форма і зміст управлінського рішення. Причини і наслідки управлінських рішень.</p> <p>Особливості розробки та прийняття управлінських рішень залежно від типу організаційної системи. Основні підходи до аналізу прийняття рішень. Етапи прийняття раціональних рішень. Поняття альтернативи та критеріїв прийняття управлінських рішень. Умови та методи розробки, прийняття та оптимізації управлінських рішень. Прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності. Вибір при невизначеності. Поняття і класифікація методів розробки та прийняття рішень. Методи, застосовувані на етапі діагностики проблеми і формулювання критеріїв і обмежень. Методи ситуаційного аналізу. Методи моделювання. Методи, застосовувані на етапі визначення альтернатив. Методи, застосовувані на етапі оцінки альтернатив. Методи, застосовувані на етапі вибору, реалізації рішення і оцінки результату. Колективні методи та форми вироблення рішень. Властивості групи та негативні</p>	<p>"людський фактор".</p> <p>Завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Як діяльність управлінця детермінована певними філософськими, світоглядно-методологічними методами осмислення соціального управління? 2. Які, на Вашу думку, основні зовнішні і внутрішні детермінанти визначають результативність управлінської діяльності? 3. Дайте характеристику твердження "людина як міра всіх речей" через призму різних концепцій прийняття управлінського рішення. 4. Поясніть вислів "Якщо професіоналізм і компетентність управлінських кадрів падають нижче допустимого рівня, то управлінський організм розвалюється як єдиний соціальний організм. 5. Охарактеризуйте метод системного аналізу і системного синтезу щодо аналізу оптимальності управлінських систем. 6. Розробіть схему, яка б відображала критерії вибору при прийнятті управлінського рішення? Як прийняти рішення в умовах конфлікту цілей і цінностей? Обґрунтуйте прикладами. 7. Розробіть таблицю, яка б узагальнювала критерії ефективності управлінського рішення в соціальній, економічній, організаційній, правовій площинах. Обґрунтуйте за допомогою схеми, що є свідченням ефективності управлінського рішення? 8. Прокоментуйте на основі аналізу теорії і практики прийняття управлінських рішень вислів класика управлінської думки: "Уміння відмовитися від виконання несуттєвих справ є
--	---	---

	<p>ефекти прийняття рішень у групі. Методи Дельфи. Японська (кільцева) система прийняття рішень. Методи дискусії, аналогій, морфологічний метод та синектика. Метод «635» та метод модерацій. Метод «мозкового штурму» та його модифікації. Процедури виявлення узгодженого колективного рішення. Коефіцієнт конкордації.</p>	<p>вирішальною умовою для успіху" (Е. Маккензі). Обґрунтуйте за допомогою схеми, як здійснити правильне розмежування управлінської діяльності?</p> <p>9. Як визначити, чи є рішення, яке приймається необхідним, доцільним, оптимальним? Проаналізуйте порядок підготовки, обговорення і прийняття управлінського рішення.</p> <p>10. Що більш важливо для успішності управлінського рішення – вірний задум чи чітка реалізація? Наведіть приклади управлінської діяльності, обґрунтовуючи Вашу позицію.</p>
--	---	--

Основні інформаційні джерела

1. Адміністративний менеджмент для магістрів [Текст]: підручник / Ред.: О.М. Теліженко, С.В. Глівенко. Суми: Університет. кн., 2018. 871 с.
2. Актуальні проблеми філософії ХХ-ХХІ століть. За заг. ред. д-ра філос. наук І. В. Карівця. Навчальний посібник. Л.: Львівська політехніка, 2022. 240 с.
3. Бех Ю.В. Філософія управління соціальними системами: монографія; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. 623 с.
4. Воронкова В.Г. Філософія гуманістичного менеджменту (соціальноантропологічні виміри): монографія. Запоріжжя: РВВ ЗДІА, 2018. 254 с.
5. Герасимчук А.А., Тимошенко З.І., Шейко С.В. Філософські основи менеджменту і бізнесу: Курс лекцій: Навч. посіб. / А.А. Герасимчук, З.І. Тимошенко, С.В. Шейко; Укр.-фін. ін-т менеджменту і бізнесу. К.: Укр.-фін. ін-т менеджменту і бізнесу, 2008. 120 с.
6. Заветний С. О. Курс лекцій з історії філософії управління: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Харківський національний технічний ун-т сільського господарства ім. Петра Василенка; Кафедра ЮНЕСКО "Філософія людського спілкування", філософії і історії України. Х.: [ХНТУСГ], 2009. 319 с.
7. Катренко, А.В. Прийняття рішень: теорія та практика [Текст]: підручник; за ред. В.В. Пасічника. Львів: Новий Світ-2000, 2019. 447 с.
8. Кремень В.Г., Пазиніч С.М., Пономарьов О.С. Філософія управління: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Національний технічний ун-т "Харківський політехнічний ін-т". Вид. 3-тє, доп. і переробл. Х.: НТУ "ХП", 2018. 524 с.
9. Нагаєв В. М. Публічне адміністрування. Х.: ХНАУ, 2018. 278 с.
10. Сабадуха В. О. Філософія критичного мислення та прийняття рішень: підручник. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2023. 679 с.
11. Сердюк О.Д. Теорія та практика менеджменту: Навч. посіб. К.: ВД «Професіонал», 2018. 414 с.

Технічне та програмне забезпечення навчальної дисципліни

- пакет програмних продуктів Microsoft Office;
- мультимедійний проектор, комп'ютер/ноутбук/планшет, інтерактивні дошки;
- наявність персонального комп'ютера, мультимедійного проектора, планшета, інтерактивної дошки, навичок використання інформаційних і комунікаційних технологій, здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

спрямована на виконання поставленої мети та завдань. Вона ґрунтується на принципах взаємоповаги, доброзичливості, академічній доброчесності, відповідальності, комунікації для формування фахових компетентностей та духовного збагачення, інтелектуального розвитку, формування світоглядно-методологічної парадигми, здійснення філософського осмислення актуальних проблем сучасності, усвідомлення свого місця і ролі у суспільстві, визначення ціннісних орієнтирів особистої та соціальної активності громадянина,

розуміння проблеми людського буття і насамперед питання, сутність людини, як їй жити, на що орієнтуватися в нових умовах.

<https://okop.naiiu.kiev.ua/assets/files/example3/organization.pdf>

<https://okop.naiiu.kiev.ua/assets/files/example3/quality.pdf>

Політика щодо термінів виконання та перескладання: умови допуску до підсумкового контролю є активна робота під час семінарських та практичних занять; позитивні оцінки з усіх тем навчальної дисципліни; опрацювання більшості з рекомендованих джерел, виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;

- сума балів поточного контролю має становити не менше 30 балів;

Перескладання тем реалізується у таких формах:

- усне і письмове опитування;
- рецензування відповідей та письмових робіт;
- обговорення проблемних питань;
- написання есе, тез тощо.

Академічна доброчесність. Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення

<https://okop.naiiu.kiev.ua/assets/files/example3/organization.pdf>

Поточному контролю підлягають:

- глибина, повнота, обґрунтованість відповіді;
- доповнення, запитання до тих, хто відповідає;
- рецензія на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття (робот у парах, малих групах), активність під час обговорення питань;
- глибина аналізу наукової та навчальної літератури;
- письмові завдання (тести, контрольні роботи, есе, реферати);
- якість самостійного опрацювання питань;
- систематичність роботи на заняттях.

Політика щодо відвідування:

передбачає систематичне, регулярне оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (рівень теоретичних знань та практичних умінь і навичок з усіх тем навчальної дисципліни) за результатами аудиторних занять, самостійної та індивідуальної роботи. Під час занять здобувачі вищої освіти працюють у такому форматі:

усне опитування

- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах;
- уміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку й розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);

практичні завдання

- уміння застосовувати теоретичні положення у вирішенні проблем;
- уміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідують лекції і семінарські заняття курсу. Пропуски семінарських занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Здобувач зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття.

Політика вивчення та викладання навчальної дисципліни здійснюється з дотриманням основних нормативних документів Національної академії внутрішніх справ:

<https://okop.naiu.kiev.ua/assets/files/example3/organization.pdf>

<https://okop.naiu.kiev.ua/assets/files/example3/quality.pdf>

Розподіл балів, що присвоюються здобувачеві

Накопичення балів з тем за усі види робіт							Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
max 60%							max 40 %	max 100 %
							Екзамен	
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Самостійна робота	40	100
8	8	9	8	8	9	10		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74		D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

Силабус схвалено на засіданні кафедри філософії права та юридичної логіки Національної академії внутрішніх справ від 07 вересня 2023 року, протокол № 2

Завідувач кафедри філософії права та юридичної логіки

Віталій КРАВЕЦЬ

Підписи авторів силабусу:

Михайло КОСТИЦЬКИЙ

Віталій КРАВЕЦЬ

Олександр НОСЕНКО

